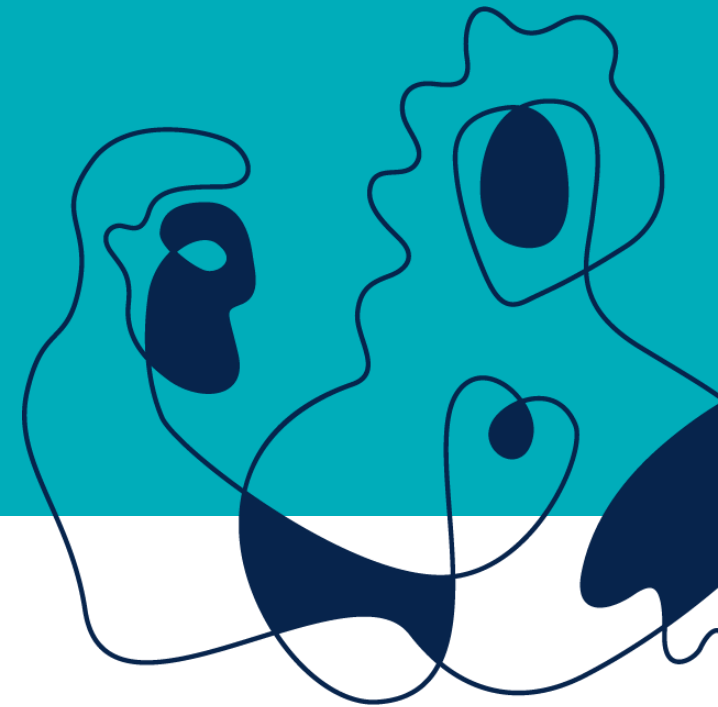

Offentlig helsearbeid - den statlige helseforvaltningen i Norge

Statsforvalterens kurs for
leger i spesialisering del 1
(LIS1) våren 2021

Statsforvalteren i Oslo og Viken

29.04.2021

FKM LM-62 lyder:

«Kunne reflektere over egen rolle og ansvar i et helhetlig helsevesen, og balansere rollen som pasientens hjelper med rollen som portvokter og forvalter.»

Dette foredraget er en kort gjennomgang av den statlige helseforvaltningens organisering og rolle overfor helsetjenesten, og er ment som en introduksjon til de temaene som kurset i offentlig helsearbeid omfatter.

Helsetjenesten i Norge

Den samlede helsetjenesten i Norge kan sies å bestå av to hoveddeler:

Helseforvaltningen (myndighetsutøvelsen)

- de statlige og kommunale organene som styrer og kontrollerer de operative helsetjenestene

Helsetjenestene (tjenesteproduksjonen)

- de operative / utøvende helsetjenestene – offentlige og private

Helsetjenesten i Norge

Helsetjenestene (tjenesteproduksjonen)

- **Offentlig tjenesteproduksjon**
(eks. sykehus, sykehjem, hjemmesykepleie, kommunefysioterapeuter, fylkestannhelsetjenesten)
- **Offentlig tjenesteproduksjon ved private utøvere**
(eks. sykehus, rehabiliteringssentre, fastleger, legespesialister, fysioterapeuter, kiropraktorer)
- **Privat tjenesteproduksjon**
(eks. sykehus, private yrkesutøvere – leger, tannleger, fysioterapeuter, kiropraktorer, fotterapeuter)

Helsetjenesten i Norge

Helseforvaltningen (myndighetsutøvelsen)

- Statlig
- Kommunal

Kommunal helseforvaltning

Noen oppgaver der kommuneoverlegen har en viktig rolle:

- Helsemessig beredskap
- Smittevern
- Miljørettet helsevern og andre oppgaver etter folkehelseloven
- Oppgaver etter psykisk helsevernloven

Andre kommunale helseforvaltningsoppgaver:

- Tildeling av kommunale tjenester innen helse og omsorg
- Fastsette lokale helseforskrifter innen f.eks. miljørettet helsevern og smittevern

Oversikten er ikke uttømmende

Statlig helseforvaltning

Sentralt

- Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)
- Diverse fagdirektorater og andre faglige organer

Regionalt

- Statsforvalteren

Helse- og omsorgsdepartementet

- Øverste politiske forvaltningsmyndighet for folkehelsearbeidet og helse- og omsorgstjenestene
- Styrer sektoren gjennom underordnede fagdirektorater og andre statlige fagorganer

Sentral statlig helseforvaltning (2)

Helse- og omsorgsdepartementet

Statens
helsetilsyn

Helse-
direktoratet

Folkehelse-
instituttet

Statens
legemiddelverk

Andre:

- Direktoratet for e-helse
- Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Helseklage)
- Norsk pasientskadeerstatning (NPE)

Sentral statlig helseforvaltning (3)

Helsedirektoratet

- Iverksette nasjonal politikk på helseområdet
- Tolke lover og regelverk innenfor helsesektoren
- Utarbeide nasjonale faglige retningslinjer, veiledningsmaterieill og kurs
- Forvalte ulike tilskuddsordninger
- Utstede autorisasjoner og lisenser
- Underliggende etat: HELFO
- Nasjonal helseberedskap og kriseledelse av helsesektoren

Oppgavene i det enkelte fylke utøves av Statsforvalteren

Statens helsetilsyn (Helsetilsynet)

- Har overordnet faglig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten i landet
- Kan gi administrative reaksjoner overfor helsepersonell og virksomheter
- Har også tilsyn med barnevern og sosiale tjenester

Tilsynet i det enkelte fylke utøves av Statsforvalteren

Folkehelseinstituttet (FHI)

- Nasjonalt kompetanseorgan på områdene smittevern, miljømedisin, epidemiologi, samt psykisk og fysisk helse
- Gir råd og tjenester for å forbedre folkehelsen
- Mottar og registrerer meldinger og varsler etter smittevernloven
- Har beredskap mot akutte hendelser innen særlig smittevern og miljømedisin, og yter faglig støtte overfor kommunene
- Gir faglig støtte til nasjonale helsemyndigheter

Statens legemiddelverk

- Godkjenning av legemidler, forvaltning av forsyningskjeden, legemiddeløkonomi, forvaltning av regelverk for medisinsk utstyr
- Overvåke bivirkninger av legemidler, tilsyn med produsenter, blodbanker, importører, apotek og medisinsk utstyr
- Informasjon og veiledning til leger, apotek og allmennheten
- Internasjonale oppgaver (europeisk legemiddelsamarbeid)

Statsforvalteren

Statsforvalterembetene

Etablert 1662 som del av statsstyringen

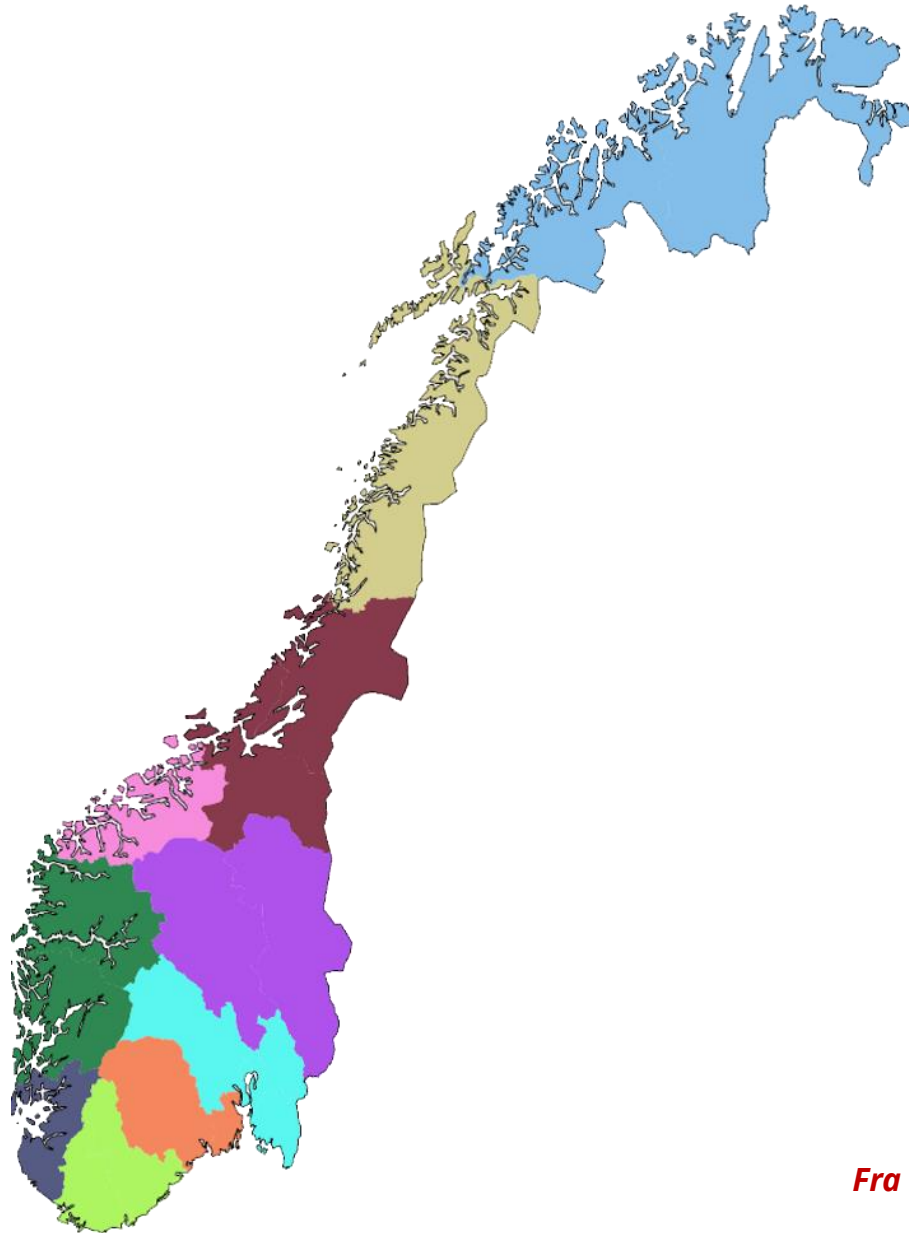
amt og amtmann → *fylke og fylkesmann (1919)*

→ *fylke og statsforvalter (2021)*

- Roller
- Fagområder
- Oppgaver på helseområdet

Regjeringens strukturreform for statsforvalterembetene og regionreform for fylkene

- Oslo og Viken (*Østfold, Akershus, Buskerud*)
- Innlandet (*Hedmark, Oppland*)
- Vestfold og Telemark (*Vestfold, Telemark*)
- Agder (*Aust-Agder, Vest-Agder*)
- Rogaland
- Vestland (*Hordaland, Sogn og Fjordane*)
- Møre og Romsdal
- Trøndelag (*Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag*)
- Nordland
- Troms og Finnmark (*Troms, Finnmark*)

Fra 18 til 10 statsforvalterembeter og fra 19 til 11 fylker (Oslo er fortsatt et eget fylke)

Statsforvalterens roller

Kongens og regjeringens øverste representant i fylket, og skal

- Følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen
- Utføre ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementer og direktorater
- Kontrollere kommunenes virksomhet
- Klageorgan for mange kommunale vedtak
- Tilsynsmyndighet på sentrale velferdsområder som forvaltes av kommunene og (også) helseforetakene
- Koordinere beredskapsarbeidet i fylket
- Samordne statlige virksomheter i fylket

Fagområder for Statsforvalteren

- Helse- og omsorgstjenester
- Sosialtjenester
- Vergemål
- Barnevern
- Utdanning og barnehage
- Kommunal forvaltning (areal, plan og bygg, økonomi mv)
- Klima og miljøvern
- Landbruk
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Statsforvalteren i Oslo og Viken - vår organisering

- ca. 600 medarbeidere
- 7 fagavdelinger (hvorav Helseavdelingen med ca. 100 medarbeidere)
- 27 seksjoner (hvorav Helseavdelingen 5 seksjoner)
- 4 staber/enheter
- 3 kontorsteder

Statsforvalter Valgerd Svarstad Haugland
ass. statsforvalter Ingvild Aleksandersen

Kommunikasjonsenhet
Liv Asta Ødegaard

Administrasjon

Sten Yngve Solberg

**Kommuneøkonomi,
analyse og internkontroll**

Tor Håkon Skomsvold

**Samordning, beredskap
og prosjekt**

Espen Pålsrud

Landbruk
(Drammen)

Avdelingsdirektør
Nina Glomsrud Saxrud

Skogbruk og
arealforvaltning (D)

Tilskudd og kontroll (M)

Jordbruk og mat (D)

Klima og miljøvern
(Drammen)

Avdelingsdirektør
Gunhild Dalaker Tuseeth

Industri, forurensing
og avfall (O)

Vannmiljø og
forurensning (D)

Naturforvaltning -
skog og fjell (D)

Naturforvaltning -
lavland og kyst (M)

Klima og plan (D)

Juridisk
(Oslo)

Avdelingsdirektør
Hege Skaanes Nyhus

Fast eiendom og
kommunalrett (M)

Fast eiendom og
kommunalrett (O)

Bevilling, tro og livssyn
(O)

Helse (Moss)

Avdelingsdirektør
Marianne Skjerven-Martinsen
Ass. avdelingsdirektør
Eskil Lobben

Spesialisthelsetjeneste
(O)

Kommunehelsetjeneste
Oslo (O)

Kommunehelsetjeneste
Østre Viken (M)

Kommunehelsetjeneste
Vestre Viken (D)

Felles oppgaver og
utvikling (M)

Sosial og barnevern
(Oslo)

Avdelingsdirektør
Bente Rygg

Barnevern

Sosial

Barnehage og utdanning
(Oslo)

Avdelingsdirektør
Grethe Hovde Parr

Barnehage

Utdanning

Barnehage og
skolemiljø

Kompetanse og
kvalitetsutvikling

Vergemål
(Oslo)

Avdelingsdirektør
Eldbjørg Sande

Vergemål Oslo

Vergemål Moss

Vergemål Drammen

Vergemål mindreårige
(O)

Statsforvalterens rolle i helseforvaltningen

Utøve statlig tilsyn, veiledning og styring overfor kommuner og fylker på helse- og omsorgstjenesteområdet

- *Fylkeslegen og fylkeslegeembetet egen statlig etat 1912-2002*
- *I 2003 ble fylkeslegeembetene underlagt de daværende fylkesmannsembetene som fagavdelinger*

Fylkeslegen er ansvarlig leder for arbeidet med helse- og omsorgssakene hos Statsforvalteren

- fagstab leger, sykepleiere, annet helsepersonell og jurister

Statsforvalterens direktoratsoppgaver innen helseområdet (1)

- Bidra til at statlig politikk på helse- og omsorgsområdet iverksettes i fylket
  - Følge opp statlige handlingsplaner (bl.a. innen folkehelse, psykisk helse, rusområdet, omsorgsfeltet, habilitering og rehabilitering) og andre satsningsområder (bl.a. kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene)
  - Informasjons- og opplæringsansvar knyttet til helselovgivningen og implementering av faglige veiledere og retningslinjer

Statsforvalterens direktoratsoppgaver innen helseområdet (2)

- Forvaltningsoppgaver, blant annet
  - Helsekrav førerkort
  - LIS1-tjenesten for leger og turnustjenesten for fysioterapeuter
- Rådgivning og tilsyn med helseberedskapen i kommuner og helseforetak
- Oppgaver på alle øvrige områder innen helse- og omsorg som kommunen har en rolle i

Statsforvalterens tilsynsoppgaver innen helseområdet (1)

- Føre tilsyn etter helsetilsynsloven med fylkets helse- og omsorgstjenester
  - Behandle klager og bekymringsmeldinger rettet mot helsepersonell og virksomheter som yter helsetjenester (hendelsesbasert tilsyn)
  - Behandle klagesaker etter pasient- og brukerrettighetsloven
  - Gjennomføre planlagte tilsyn med virksomheter

Både kommune- og spesialisthelsetjeneste – offentlig og privat

Statsforvalterens tilsynsoppgaver innen helseområdet (2)

– hendelsesbasert tilsyn (I)

- Behandle klager og bekymringsmeldinger rettet mot helsepersonell og virksomheter som yter helsetjenester
  - *Klager fra pasient eller pårørende, medieoppslag, bekymringsmeldinger, informasjon fra andre saker*
  - *Innhente uttalelser og dokumentasjon*
  - *Foreta helsefaglig og juridisk vurdering*
  - *Avgjøre om helselovgivningen er brutt*
  - *Vurdere om reaksjoner mot helsepersonell er aktuelt (oversende til Statens helsetilsyn)*

Statsforvalterens tilsynsoppgaver innen helseområdet (2)

– hendelsesbasert tilsyn (II)

- Aktuelle problemstillinger – brudd på
  - *kravet til faglig forsvarlighet*
  - *dokumentasjons-/journalføringsplikten*
  - *taushetsplikten*
  - *kravet til attester*
  - *andre krav til helsepersonells yrkesutøvelse (urettmessige pengekrav, mottak av gaver, utilbørlig oppførsel, rusmiddelmisbruk)*
- Reaksjoner mot helsepersonell (Helsetilsynet)
  - *advarsel*
  - *tap eller begrensning i autorisasjon*
  - *politianmeldelse og evt. straffesak*

Helselovene

- Lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten (helsetilsynsloven)
  - Pasient- og brukerrettighetsloven
  - Helsepersonelloven
  - Spesialisthelsetjenesteloven
  - Psykisk helsevernloven
  - Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
  - Folkehelseloven
  - Smittevernloven
- + forskrifter til lovene

Andre lover av betydning for praksis (folketrygdloven, personvernlovgivningen ...)